

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ

Ступінь вищої освіти:	Магістр
Спеціальність:	232 "Соціальне забезпечення"
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	Весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

к.психол.н., доц., Каширіна Євгенія Володимирівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

kashirina@snu.edu.ua	+38-050-855-5130	Viber за номером телефону	325ГК аудиторія кафедри ППСР
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є отримання необхідних знань в галузі соціальної інклюзії. Особлива увага в навчанні звертається на вивчення сутності інклюзії у сучасному українському суспільстві. Вивчення основних форм інклюзії, соціальної та освітньої, в сучасній Україні. Основну увагу приділяється поняттю та сутності соціальної інклюзії, а також здійсненню порівняльного аналізу понять «інклюзія» та «інтеграція», з метою визначення спільних та відмінних рис даних процесів. Розгляд поняття та сутності соціальної інклюзії у соціальній роботі.

Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: специфіку предмета, його роль в системі соціальної інклюзії; становлення та розвиток інклюзивної освіти; умови супроводу дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах соціальної інклюзії; основні принципи соціальної інклюзії; характерні особливості соціальної інклюзії; основні документи, які лежать в основі соціальної інклюзії; основні принципи, методи соціальної інклюзії.

Вміння: організувати певний освітній простір в системі соціальної інклюзії; реалізувати принцип диференційованого підходу; упроваджувати сучасні технології в системі соціальної інклюзії; створювати атмосферу взаємної довіри, поваги, допомоги, співробітництва та співтворчості; підтримувати й формувати сприятливий соціально-психологічний клімат у колективі; попереджати й знаходити ефективні шляхи вирішення конфліктів.

Передумови до початку вивчення: Базові знання у сфері соціальної роботи, знання щодо загальних соціономічних процесів; навички у сфері соціальних досліджень.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у оволодінні знаннями соціальної інклюзії у сучасному українському суспільстві. Основну увагу приділяється поняттю та сутності соціальної інклюзії, а також здійсненню порівняльного аналізу понять «інклюзія» та «інтеграція», з метою визначення спільних та відмінних рис даних процесів.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу соціальних теорій.

ЗК03. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.

СК03. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

РН01. Здатність до використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціального забезпечення.

РН03. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціального забезпечення.

РН04. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини та сталого розвитку суспільства.

РН10. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями працівника соціальної сфери.

РН11. Вміння інформувати населення щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування.

РН12. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Соціальна ізоляція, соціальна інклюзія, соціальна інтеграція	2/2	Концепція соціальної ізоляції. Соціальна інклюзія («включення, долучення»). Актуальність проблеми соціальної інклюзії та її мета. Зміст соціальної інклюзії та сутність її ідеології. Основні умови, які мають бути створенні на засадах інклюзії.	Практичні вправи. Індивідуальні завдання.
2	Інклюзія та освіта	2/2	Від соціальної інклюзії до інклюзії в освіті. Інклюзивна освіта: витоки та концептуальні положення. Правова основа для розбудови інклюзивних стратегій. Ресурси для запровадження інклюзії в освіті. Стратегії на підтримку інклюзивної освіти. Економічна ефективність інклюзивної освіти та ресурси для її впровадження.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання.
3	Інвалідність як суспільна проблема в Україні	2/2	Ретроспективний аналіз проблеми інвалідності від античності до сучасності. Конвенція ООН про права інвалідів - нові підходи до питань інвалідності. Складові, фактори розвитку та базові моделі впровадження соціальної інклюзії.	Практичні вправи. Індивідуальні завдання.
4	Складові соціальної інклюзії	2/2	Базові моделі впровадження соціальної інклюзії. Фактори розвитку соціальної інклюзії. Реалізація системи соціальної інклюзії.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Індивідуальні завдання.
5	Корекційно-розвивальна робота як складова соціальної інклюзії	6/6	Основні поняття та категорії. Координація діагностики та корекції. Основні напрями діяльності сучасних психолого-медико-педагогічних центрів. Принципи корекційно-розвивальної роботи. Основні моделі корекції: загальна, типова, індивідуальна. Принципи побудови корекційно-розвивальних програм: системності корекційних, профілактичних і розвивальних задач; єдності діагностики і корекції; пріоритетності корекції причинного типу; діяльнісний принцип корекції; урахування вікових, психологічних й індивідуальних особливостей дитини; комплексності методів психологічного впливу; активного залучення соціального оточення до участі в корекційній програмі; опори на різні рівні організації психічних процесів; програмованого навчання; зростання складності; урахування обсягу і ступеня різноманітності матеріалу; урахування емоційного забарвлення матеріалу. Цілі та завдання психокорекційних заходів в соціальній інклюзії.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Андрейчин С.Р. Система впровадження арт-методів у роботу практичного психолога / С. Р. Андрейчин // Практична психологія та соціальна робота. – 2009. – № 5. – С. 13–19.
2. Бондар В. І. Історія олігофренопедагогіки : підручник / В. І. Бондар, В. В. Золотоверх. – К. : Знання, 2007. – 376 с.
3. Витак Г. Чинник арт-терапії в соціальній адаптації осіб з особливими фізичними потребами / Г. Витак // Збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [ред.-упор. : А. І. Душний, В. І. Ільницький, А. І. Душний, І. Зимомря та ін.]. – Дрогобич, 2012. – Вип. 1. – С. 35–42.
4. Голінська Т. М. Арт-терапевтичні впливи на особистість дитини / Т. М. Голінська // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2016. – № 6. – С. 16–19.
5. Духовні та соціально-психологічні аспекти допомоги дітям із загальними порушеннями розвитку в системі інтеграційної освіти : матеріали симпозиуму : [збірник] / [упоряд. : А. О. Вовк, К. О. Островська ; відп. за вип. С. Л. Грабовська] ; Ін-т соціогуманіст. проблем людини західного наук. центру НАН України та МОН України, ЛНУ ім. І. Франка, каф. психології філософ. ф-ту [та ін.]. – Львів : [б. в.], 2005. – 93 с.
6. Інклюзивне навчання: досвід упровадження / упоряд. А. А. Колупаєва ; ред. рада М. Мосієнко, М. Голубенко, Т. Шаповал, Г. Харук ; авт. кол.: І. Луценко, Д. Романовська, Л. Кирилецька та ін. – Київ : ВГ Шкільний світ, 2015. – 200 с. – (Б-ка Шкільного світу).
7. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посібник / А. А. Колупаєва ; МОН України ; НАПН ; Ін-т спец. педагогіки. – К. Науковий Світ, 2010. – 196 с. – (Інклюзивна освіта).
8. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта : реалії та перспективи : монографія / А. А. Колупаєва. – Київ : Самміт-Книга, 2009. – 272 с. : іл. – (Інклюзивна освіта).
9. Основи інклюзивної освіти : програма курсу / [уклад. А. А. Колупаєва] ; МОНМС України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. – К. : А.С.К., 2012. – 32 с. – (Інклюзивна освіта).
10. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : науково-методичний збірник. Вип. 12 / [редкол.: В. В. Засенко, А. А. Колупаєва, Т. П. Вісковатова та ін. ; за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєва] ; НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. – Київ, 2017. – 184 с.
11. Пантюк Т. Основи корекційної педагогіки : курс лекцій : [навч. посіб. для студ. ВНЗ] / Т. І. Пантюк, О. В. Невмержицька, М. П. Пантюк ; ДДПУ ім. І. Франка. – [2-ге вид., допов. і перероб.]. – Дрогобич : [ВВ ДДПУ ім. І. Франка], 2009. – 324 с. : іл. + додатки.
12. Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом : [посібник] / НАПН України, Ін-т спец. педагогіки ; І. Сухіна, І. Риндер, Т. Скрипник ; за ред. І. В. Сухіної. – Київ ; Чернівці : Букрек, 2017. – 192 с.
13. Шевців З. Основи інклюзивної педагогіки : підручник / З. М. Шевців. – Київ : ЦУЛ, 2017. – 248 с.

Інформаційні ресурси.

- Закон України "Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю" (базовий) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>;
- Закон України "Про соціальні послуги" (базовий)) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>;
- Конвенція ООН про права людей з інвалідністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
- Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>

Методичне забезпечення

1. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство:[навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.

2. Калмикова Л.О. Формування у дітей старшого дошкільного віку мовленнєвої діяльності : навч.-метод. посіб. / Л. О. Калмикова. – Київ : Слово, 2016. – 384 с.

3. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : науково-методичний збірник. Вип. 12 / [редкол.: В. В. Засенко, А. А. Колупаєва, Т. П. Вісковатова та ін. ; за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєва] ; НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. – Київ, 2017. – 184 с.

4. . Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королюк / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	<p>Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів засобами:– за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.</p>
<i>Завдання і заняття:</i>	<p>Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.</p>
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	<p>Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.</p>